

Cien./God. Klient!

Rīga
2007.gada 19.decembrī

PA E-PASTU

Ieskatieties! Grozījumi Latvijas likumā par iedzīvotāju ienākuma nodokli var pārklasificēt par darbiniekiem personas, kuras strādā kā neatkarīgas pašnodarbinātās personas.

No 2008. gada 1. janvāra Latvijas iedzīvotāju ienākuma nodoklim ieviesta samazināta iedzīvotāju ienākuma nodokļa likme 15% apmērā no ienākumiem, kurus persona guvusi, veicot neatkarīgas komercdarbības.

15% likme ir mazāka par standarta iedzīvotāju ienākuma nodokļa 25% likmi, kādu maksā personas, un to paredzēts piemērot tikai tām personām un profesionāļiem, kuri gūst ienākumus no tirdzniecības vai pakalpojumu sniegšanas kā reģistrēta neatkarīga pašnodarbināta persona.

Lai novērstu esošo darbinieku statusa masveida maiņu uz neatkarīgām pašnodarbinātām personām un precizētu, kādiem ienākumiem būs piemērojama nodokļa 15% likme, Latvijas iedzīvotāju ienākuma nodokļa likumā ir ieviesti papildus grozījumi, uzskaitot 6 specifiskus kritērijus, no kuriem vienam piepildoties, personas gūtais ienākums tiks uzskatīts par apliekamu ar "algas nodokli". Tādas pārkvalifikācijas rezultātā ienākumam varētu būt piemērojams 25% ienākuma nodoklis 15% ienākuma nodokļa vietā ar papildus sociālās apdrošināšanas iemaksām.

Šīs izmaiņas stāsies spēkā ar 2007. gada 11. decembrī un tiks piemērotas ienākumam, kas iegūts, sākot no minētā datuma. Izmaiņas var arī skart esošo personas pakalpojumu sniegšanas kārtību, kas pamatojas uz reģistrēta neatkarīga līgumslēdzēja vai aģenta līgumu.

Šobrīd pastāv būtiska atšķirība starp Latvijas sociālo apdrošināšanu, kādu maksā sabiedrība, kurā persona ir nolīgta kā darbinieks, no maksājamās sociālās apdrošināšanas, ja nolīgta persona ir pašnodarbinātais. Ja darbiniekam tiek maksāta alga, darba devējam jāmaksā papildu 24,09% kā darbinieka sociālās apdrošināšanas iemaksa, pamatojoties uz maksāto bruto algu. Saskaņā ar darbuņēmēja vai aģenta līgumu (ko slēdz persona, kas ir reģistrēta kā pašnodarbināta persona) sabiedrībai nav saistību maksāt darba devēja sociālās apdrošināšanas iemaksu par nolīgto personu.

Turklāt, ja pakalpojumu sniegšanas kārtības pamatā ir darbuņēmēja vai aģenta līgums, sabiedrībai nav jāsedz atvaļinājuma, slimības, dzemdību vai citas prombūtnes izdevumi, kādi parasti nodrošināmi darbiniekam.

Šo atšķirību rezultātā personas pakalpojumu sniegšanas kārtība reizēm tiek noformēta kā darbuzņēmēja vai aģenta līgumi, nevis kā darba līgumi.

Ja tomēr objektīvi analizē šīs darbuzņēmēju vai aģentu vienošanās, bieži trūkst pamatojuma, kā tos atšķirt no darba attiecību noteikumiem un fiziskiem apstākļiem.

Lai gan Latvijas Valsts ienākumu dienests (VID) nav iepriekš mēģinājis pārklasificēt darbuzņēmēja vai aģenta pakalpojumu sniegšanas kārtību par darba līgumiem, iepriekšminētās Latvijas iedzīvotāju ienākuma nodokļa likuma izmaiņas var dot VID iespēju, ja tiek konstatēts viens no 6 kritērijiem, itin viegli pārklasificēt personas pakalpojumu vienošanās, kas šobrīd noformētas kā darbuzņēmēja vai aģenta līgumi, par darba attiecībām.

Tiks uzskatīts, ka darba attiecības pastāv, ja tiek konstatēts **viens** no sekojošajiem sešiem kritērijiem kā daļa no personas vai aģenta pakalpojumu sniegšanas kārtības starp personu un klientu:

1. Individuālā nodokļu maksātāja ekonomiskā atkarība no personas, kurai tas sniedz pakalpojumus.
2. Finansiālā riska neuzņemšanās peļņu nenesoša darba izpildes vai zaudētu debitoru parādu gadījumā.
3. Individuālā nodokļu maksātāja integrācija uzņēmumā, kuram viņš sniedz savus pakalpojumus. Integrācija uzņēmumā ir darba vai atpūtas vietas esamība, pienākums ievērot uzņēmuma iekšējās kārtības noteikumus un citas līdzīgas pazīmes.
4. Individuālā nodokļu maksātāja faktisko brīvdienu un atvaļinājumu esamība un to ņemšanas kārtības saistībā ar uzņēmuma iekšējo darba kārtību vai citu uzņēmumā nodarbināto fizisko personu darba grafiku.
5. Individuālā nodokļu maksātāja darbība notiek citas personas vadībā vai kontrolē, maksātājam nav iespējas piesaistīt darbu izpildē savu personālu vai izmantot apakšuzņēmējus.
6. Individuālais nodokļu maksātājs nav pamatlīdzekļu, materiālu un citu saimnieciskajā darbībā izmantoto aktīvu īpašnieks (šis kritērijs neattiecas uz personīgo autotransportu vai atsevišķiem personīgajiem instrumentiem, kas izmantoti darba uzdevuma izpildei).

Gadījumos, ja jūsu sabiedrībai ir līgumi ar pašnodarbinātām personām vai aģentiem, mēs iesakām izskatīt šo kārtību, lai nodrošinātu, ka neviens no augstāk minētajiem sešiem kritērijiem nav piemērojams šīm attiecībām. Ja esošie darbinieki ir nākuši pie jums, lai noslēgtu neatkarīga darbuzņēmēja vai aģenta līgumu, arī tad jums jānodrošina, lai vienošanās neiekļauj nevienu no sešiem kritērijiem.

Ja persona gūst ienākumus, kuriem piemērojams algas nodoklis, ienākuma maksātājs atbild par to, lai tiktu ieturēts algas nodoklis un darbinieka sociālās apdrošināšanas iemaksa, kā arī, lai tiktu samaksāta darba devēja sociālās apdrošināšanas iemaksa. Tā neizpildes gadījumā var piemērot nodokļu sodu. Tāpat var uzlikt sodu par personas neregistrēšanu kā darbinieku, vienojoties par darba attiecībām, nenoslēdzot darba līgumu, un par citām administratīvām neatbilstībām.

Tādēļ šobrīd ir būtiski, ka gadījumos, kad noslēgta vienošanās par personas pakalpojumiem, pakalpojumu sniedzējs un pakalpojumu saņēmējs var abi pierādīt, ka neviens no sešiem kritērijiem viņu attiecībās nav konstatējams. Ja tas nav iespējams, tad, lai izvairītos no

iespējamiem sodiem, mēs iesakām organizēt attiecības uz darba devēja – darbinieka attiecību bāzes.

Mēs būsim priecīgi palīdzēt jums noteikt, vai esošie vai piedāvātie līgumi ir pakļauti riskam, ka Latvijas nodokļu iestādes tos nepieņem kā neatkarīga darbuzņēmēja vai aģenta pakalpojumu līgumus, kuru maksājumiem netiek piemērots algas nodoklis.

Papildu informācija:

Jānis Taukačs

Zvērināts advokāts

Partneris un Sorainen nodokļu prakses vadītājs Baltijas valstīs

Tel: +371 67 365 000

E-pasts: janis.taukacs@sorainen.lv